

Seiem al pedrís

Quina pudor. Quina pudor de merda! Hi ha vegades que el poble queda submergit en una boira invisible, en forma d'excrement en estat gasós i un no sap ben bé si podrà inhalar, més de dos vegades seguides, aire per respirar. Sense morir, és clar. I això que nosaltres ja hi estem mig acostumats, que els forasters, pobres, que diuen que fa pudor quan nosaltres no la sentim... O sigui que imagina't.

Quan arriba, els vells del poble, asseguts al pedrís de sempre fan referència, per rigorós ordre d'intensitat, a totes les pudors de merda que han viscut. I en segon torn, a totes aquelles altres, que malgrat no han viscut, els han arribat de la boca d'algun xerraire de bar que avui ja és mort. Que si un any es va perdre tota la collita d'ordi per culpa de la pudor, que si un altre es van morir tots els pardals, que si ve perquè fa vent d'Aragó o que la pudor supura del subsòl on transcorre per aquífers subterranis que venen de França.

Perquè al poble hi han fet la carretera nova i travessa com si fos un passeig, plena de bancs a cada costat. Però els vells del poble, res. No volen sentir a parlar-ne dels bancs i s'ho prenen com si fos un insult: —no ens hem assegut tota la vida en un pedrís? —diuen— doncs que es pensen que som imbècils, que li lleparem el cul a l'alcalde i que el votarem?—. En definitiva, que a França són uns bruts i que bufi el vent d'Aragó i s'emporti l'aliment cap a Barcelona que allà són més per a repartir. I com que hi tenen tantes fàbriques, potser ni se n'adonaran.

—Així, ja posats a fer, que s'emporti aquest també —proposa en Manel fent un rodolí de versos heptasil·làbics, aixecant mig cul i sumant un pet sorollós a l'atmosfera. Tots els altres orquestren un signe de desaprovació inicial seguit d'una riota. —Encara li fas un favor a l'alcalde, Manel, que si no seguessis al pedrís haurien de pintar els bancs cada dos per tres, o potser ja hauries cremat la fusta—. *Malempleats*, els bancs, perquè guapos ho són i segur que han costat de valents duros.

A la Pilar no li feia tanta gràcia, tot plegat. Per una vegada que vindria la seva filla, tants anys després, i trobar-se aquesta benvinguda. La Pilar no és que fos excessivament afectuosa amb la Marina, i després del desgast que havien patit quan una s'anava fent gran i l'altra s'anava fent vella, encara menys. Però entre poc i massa. Ja que no li faria cap sorpresa agradable ni prepararia cap festa a la seva arribada, almenys que no hagués de tapar-se el nas per respirar, i així mantenir la retrobada en un clima

asèptic. Com passar el Nadal a la sala d'espera d'un hospital. Bé, més aviat en un tanatori, perquè si la Marina venia era perquè havia mort la seva padrina, la senyora Pilar, la darrera en mantenir la tradició familiar de posar a la primera filla el nom de la mare. I és que la senyora Pilar era el delicat lligam que unia la Marina amb sa mare i la seva germana petita, la Júlia, que s'havia quedat al poble i tampoc havia vist mai amb bons ulls la seva marxa.

Però la Marina no havia tingut cap altra opció. Tota una sèrie d'esdeveniments que s'havien succeït en un obrir i tancar d'ulls havien enrarit la relació amb el seu entorn i l'havien situat en un punt d'equilibri inestable. D'una banda el seu pare, a qui recorda com una persona excepcional, havia mort en un accident de trànsit quan un camió va impactar frontalment amb el seu cotxe, i tot per una desgraciada casualitat temporal: quan el seu pare hauria hagut d'emprendre el trajecte, ella el va trucar per telèfon per demanar-li tal cosa i tal altra, i va ser una qüestió de segons, que de vegades et salven però en aquest cas fou letal. Per una altra banda, havia acabat la carrera i la que havia estat la seva parella des de l'adolescència li reclamava més presència i més compromís, mentre que allò que ella necessitava era tot el contrari, tant per l'obsolescència de la relació com per l'abisme amb què s'havia trobat a la finalització dels estudis. Si a això s'hi suma la sensació que tenia que sa mare la volia de forma egoïsta, sense saber qui era la seva filla, sense importar-li què necessitava, què somiava, i el fet que la seva germana fos massa petita com per poder-se entendre perquè habitaven conjunts mentals disjunts, només faltava que bufés un aire nou que portés una espurna d'energia. Així que tot era qüestió d'esperar, i un dia, de sobte, feia la motxilla cap a Noruega. I deixava enrere —quina sort— els carrers plens els callosos de fang sec, que quan eren tendres s'havien desenganxat de les rodes d'algun tractor que tornava d'un bancal empantanat, i els gossos que en manada recorrien els camins sembrats de cagades de corder, i la fotografia dels vells que seien al pedrís, on el temps no passava, perquè ja havia passat.

Hi he d'anar, Evariste. Hi vull anar. *Elle est ma grandmère*, i ha estat *très important pour moi*. No et preocupis, estaré bé, només hi tindrè la mínima relació indispensable, però hi he d'anar sola com tu aniries a *la France* si et passés res semblant. Si et digués que no et vull veure enmig d'una situació desagradable i violenta m'entendries, oi? Doncs això. Tornaré de seguida, ningú més sinó ella em lliga a aquell món que va ser el meu i ja no l'és, per això m'hi he d'acomiarar. Quan torni agafarem els esquis i ens perdrem una setmana, tu i jo sols, en una cabana amagada a l'altiplà de

Hardangervidda, envoltats de neu i de rens salvatges, apartats de tot. I ja pot caure un meteorit que aniquili la vida a la Terra, que no ens n'assabentarem. *Je t'adore*.

La Marina va arribar en autobús. Ningú la va anar a buscar ni a l'aeroport, ni a l'estació de trens, ni a la parada del poble. —No hi ha com haver de fer passes, espavilar-te per arribar on vols anar, i que no t'ho donin tot fet —pensava. Però hi havia quelcom en l'ambient que li feia pensar que no seria mal rebuda, sinó acollida, i fins i tot, esperada. El conductor del cotxe de línia, pel somriure, semblava que l'hagués reconegut només pujar, igual que la dona del primer seient, que va fer referència a la seva fesomia i li va agafar la mà mentre estrenyia els llavis i assentia. Feia anys que ningú no li agafava la mà. Tant, que va haver de dissimular per tal que no augmentés la tensió superficial en la llàgrima dels seus ulls, explotés i li regalimés per la cara. Tota una dansa interior que girava al voltant de dos centres de gravetat: més proximitat física de la que tenia per costum i menys intromissió de la que havia prejutjat. I va somriure en recordar el senyal de transit de l'entrada del poble, aquell que s'aguantava per casualitat, i que ara havien canviat per un de nou. I de cop li van venir les preguntes: com es mira a una mare? Què se li diu a una germana?

Quan va tocar el timbre de casa, sa mare i sa germana feia poc que havien tornat del tanatori, que ja estava tancat, i estaven preparades per seure a sopar. Sa germana era una desconeguda amb qui tenia una connexió que no sabia precisar, però que tenia alguna cosa en la mirada que també era seva, i alguna cosa en el parlar que podia llegir. Dos petons. I la pell de la galta que encaixava amb la seva. La seva mare s'havia fet gran i jove a la vegada: gran en els ulls, jove en els llavis del seu somriure. També dos petons i li va agafar la mà en una mostra d'aprovació sincera.

La senyora Pilar no era amiga dels protagonismes. Mai no pronunciava una paraula més altra que l'altra, es caracteritzava per ser una persona constant i present, i treballava incansable per fer el niu, a ras de terra com l'alosa becuda, perquè tothom pogués entrar-hi i fer-se'l seu. Amant del sumar, enemiga del dividir, valorava les potències de tots i no tenia por d'anar fins l'arrel de les coses. I avui tenia davant seu la seva darrera feina, com si hagués decidit morir quan creia que podia ser més profitós. Les tres la coneixien prou bé i la van anar construint, desconstruint i tornar a construir amb adjectius, imatges, moments, plors i rialles que encaixaven perfectament en el trencaclosques de tot allò que havien après a la vida.

—Què bé que haguessis marxat. Quina lliçó i quina oportunitat que m'has donat d'aprendre —va dir la mare, fent el posat de relativitzar el que estava dient.

—I l'oportunitat que he tingut jo d'aprendre, que he après a tornar —va afegir la Marina, sense tenir massa clar si s'estaven parlant amb estima o amb retrets.

Les dues es van adonar que no havien de dir res més, no només per prudència i perquè demà el dia seria molt llarg i havien de descansar, sinó perquè coneixien la importància del silenci, que fa reposar les paraules i estructura els pensaments. I així va ser com la Júlia no va obrir la boca, ans al contrari, va abaixar la mirada. A la pudor de merda no hi he fet referència, no per error, sinó perquè no se'n van adonar en cap moment. Que per què ho sé? Després t'ho explico, però anem a pams. Tampoc no es van mostrar excessivament tristes per la pèrdua que les envoltava, potser perquè no n'eren del tot conscients o potser perquè com deia la meua amiga, la Míriam, la nostra existència és massa efímera per estar tristos: només ens recordaran dues generacions i després, res de res. Doncs jo, Míriam, que sàpigues que t'estimaré sempre. La Marina i la Júlia van anar a l'habitació que van compartir feia tants anys. I a dormir, que demà serà un altre dia. O no.

Com és Noruega? Com és la gent allà? És molt car? Fa fred? Es fa fosc a les nits? Com hi vas conèixer l'Evariste, perquè és francès, no? Hi estàs a gust? Quins plans tens? Hi ha gent jove? Surten a sopar, a prendre alguna cosa i a ballar? Les relacions personals són profundes? Les dones poden estimar-se entre elles sense complexos?

Totes les preguntes van tenir una resposta, excepte la darrera, que va donar lloc a moltes altres preguntes, per una i altra part, i a tantes altres respostes, fins que el son va caure com una anestèsia per via intravenosa.

Bon jour. Ahir el dia va ser molt llarg, i la nit, encara més. Però molt profitosa. Avui també serà llarg, però estic a gust. Més del que em pensava. Ja t'explicaré. *Plein de bisous.*

L'acte d'acomiadament va ser discret i privat, només per als familiars més directes. Sense flors, perquè la senyora Pilar sempre deia que quan un és mort ja no li fa falta res. I que les energies s'han de reservar i dirigir als que encara hi són. Quant val una corona funerària? Quant costa fer una abraçada? Quant pesa una abraçada que no fas? Quant de pes som capaços de suportar? Quanta energia cal dedicar a fer-se preguntes en cascada com a excusa per no respondre-les? Oi que no hi va haver cap corona? Doncs mare, que vinc lleugera, que deixo caure les cadenes que no em deixen volar, que ara mateix només tinc un pensament líquid que em mou amb la força de tot l'univers, que per si sol podria ser ben bé el protagonista de tot un relat o de centenars

de llibres, i que no sé si podré explicar-lo amb tota la seva complexitat perquè les paraules són les que són i el temps és el que és, i ja no estic disposada a perdre'n més.

Hi ha abraçades que duren per sempre, que són d'ahir però és com si fossin d'avui. I algunes, molt poques, són d'avui i sembla que també les haguessis tingut ahir, i consolen l'anima, igual que el llit de sempre fet amb llençols de cotó consola el cos cansat. Hi ha abraçades que parlen. I algunes, molt poques, fan poc soroll, callen. Hi ha abraçades de vida, abraçades de pau. I els dies d'hivern són curts quan pels carrers del poble una germana t'agafa del braçet i t'actualitza els records, i t'explica com, quan i amb qui, com si tu també fossis sa germana. I correm darrera els gossos dels carrers, que fugen espantats, i donem puntades als callosos de fang, i riem molt quan bufa el vent d'Aragó. *Ç'est magnifique*, Evariste. Em quedaré uns quants dies més.

Havent sopat, truquen al timbre. I la mare, que marxava, que la venien a buscar i demà li explicava a la Marina. I va ser en aquell moment quan es va adonar que tot era veritat. I que potser feia temps que ja ho era i ella no ho sabia, o potser no n'estava preparada. I la padrina va morir quan va creure que el món tenia una oportunitat, quan la Marina li donaria una oportunitat. Així que —vine germaneta que ens n'anem de festa, que no cada dia una es troba a sí mateixa, i quan passa s'ha de celebrar—.

Bé, no em diràs que no es entranyable la història. Jo confesso que he plorat moltes vegades pensant-hi. T'explicaré la segona part, així que para atenció perquè no t'ho pots perdre. Sobretot, perquè ara entra en joc un nou protagonista: jo. Si no, com creus que hauria pogut relatar-t'ho amb tots els ets i uts? Però no siguis impacient, que la pressa mai és bona companya de viatge. Continuem demà, perquè ara he d'anar a donar menjar a les verres, que aquestes tenen gana cada dia.

M'agradava caçar però alguna vegada se m'havien posat per corbata perquè els porcs senglars són imprevisibles i, davant de la sensació de perill, es poden tornar contra els gossos o contra tu mateix. De manera que em vaig vendre la Browning de setanta-un centímetres i em vaig aficionar al bon vi que, sempre que la granja m'ho permetia, degustava assegut en un tamboret de la barra de la bodega del poble, submergit entre poesies d'escriptors llatinoamericans; sens dubte, una afició molt menys perillosa. Em deien que m'havia de fer caçador de cabirols, perquè sabràs que un cabirol es caça amb el cul. Deixes reposar el cul sobre una pedra, agafes els prismàtics, i de sobte tens un regal. Com si fos un follet es posa al teu davant. I efectivament, aquella nit se'm va posar al davant.

En un poble es coneix tothom, per bé i per mal, i no sé perquè, però s'obliden més aviat les cares de la gent més jove que de la gent més gran. Així que quan vaig veure la Marina vaig deduir que era ella, no pel record que en pogués tenir, sinó perquè sabia que existia, era coneixedor de la realitat d'aquells dies, i anava amb sa germana, que hi tenia una retirada. Li portava mitja vida de diferència i em va seduir que no es lliurés a la calma, que no reservés del món només un racó tranquil, que no congelés el somriure, que sabés volar. Ella es va acostumar a fer cap a la bodega als vespres i, en arribar, ens buscàvem amb la mirada. Teníem les converses apassionants i profundes que pots tenir amb qui no té por de sortir de la seva zona de confort. Ens recitàvem poesies l'un a l'altre i brindàvem amb vins que cada dia tenien més aroma i més sabor.

Estic descobrint el poble com una turista. Veig coses que no havia vist mai i ara em fa tristesa haver de marxar. He conegut gent amb vides de pel·lícula. La mare està contenta i plena d'amor, i què fàcil i entranyable és parlar amb ella, tant per riure com per plorar. Ma germana m'ho explica tot, potser massa, però gaudeixo molt amb la seva felicitat i la seva força. Tinc els bitllets de tornada per demà. *Demain je suis en retour*. Aquesta nit faré la darrera copa de vi, serà com la cirereta del pastís.

Què bona va sortir aquella ampolla del Priorat. Tant, que en acabar-la i veure com ens tancaven la bodega, en vam demanar una altra i dos copes, i vam venir caminant de nit fins al pedrís. Vam seure exactament aquí, l'un al costat de l'altre, destil·lant felicitat. I em semblava que els dos volíem que, durant un temps llarg, no passessin les hores. El vi deixava sentir el seu cos i la Marina recolzava la seva mà al meu braç, potser sense adonar-se'n. Vaig pensar en la poesia de Benedetti i en el seu interès per les persones que no són esclaves de salvar-se, que també era el meu.

I exactament aquí, sense dir res, jo que em poso dempeus, em boto l'abric i encenc una cigarreta. Torcent el cap cap a ella, la miro als ulls i li dic:

—Que faràs ara? Vindràs amb mi?

—Et refereixes a la cirereta, no? —va acompanyar amb un somriure.